

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 19 ΜΑΪΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΞΙ (6) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα στο τετράδιο απαντήσεων.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο απαντήσεων.**
4. **Να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
7. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας Γ.1.**

ΜΕΡΟΣ Ι: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένου κειμένου

(Μονάδες 20)

Κείμενο 1

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, **δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.**

Λυσίου Ἐπεὶ Μαντιθέου 10

(μονάδες 6)

Κείμενο 2

[...] ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς [τοὺς] Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἵππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἵππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλείψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι.

Λυσίου Ἐπεὶ Μαντιθέου 13

(μονάδες 8)

A.1. Να αποδώσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις από τα πιο πάνω κείμενα (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

(Σύνολο μονάδων 14)

A.2. Στη νεοελληνική απόδοση των πιο κάτω φράσεων του αρχαιοελληνικού κειμένου, υπάρχει **ένα (1)** λάθος κάθε φορά. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο το λάθος και τη διόρθωσή του, δηλώνοντας ποιο είναι το καθένα.

α. ούσias μοι ού πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως (Κείμενο 1)

Απόδοση: επειδή δεν μου απέμεινε πολλή περιουσία εξαιτίας των συμφορών και του πατέρα και της πόλης

β. ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν (Κείμενο 2)

Απόδοση: είναι αισχρό να πιστεύω, ενώ ο λαός επρόκειτο να κινδυνεύει

(μονάδες 6)

B. Απόδοση αδιδακτου κειμένου

(Μονάδες 15)

Κείμενο 3

Στο απόσπασμα που ακολουθεί από τον λόγο Κατ' Ἀριστογείτονος Β', ο ρήτορας αναφέρεται στη βαρύτητα που έχουν τα λάθη των αρχόντων.

ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἀμαρτημάτων ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἀμάρτη, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν, ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν, ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται.

Δημοσθένους Κατ' Ἀριστογείτονος Β' 3

Λεξιλόγιο:

ἡ ναῦς = το πλοίο

ὁ πλοῦς = το ταξίδι με πλοίο

ἀμαρτάνω = ἀποσφάλλω = κάνω λάθος

B. Να αποδώσετε το πιο πάνω αδιδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Γ. Διδαγμένο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Γ.1. Υπαγόρευση κειμένου για ορθογραφία

Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου 11

(μονάδες 3)

Γ.2. Να συμπληρώσετε τα κενά στην παρακάτω πρόταση, διαλέγοντας κάθε φορά από την παρένθεση τη λέξη που συμπληρώνει το νόημα και είναι ορθογραφικά σωστή. Να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων μόνο τις δύο λέξεις που συμπληρώνουν τα κενά.

ὄτι τῶν 1)_____ (νεοτέρων, νεωτέρων, νεωταίρων) ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς 2)_____ (ποιοῦμενοι, ποιούμενη, πιοῦμενοι)

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές) (Μονάδες 40)

Δ.1. Να γράψετε ό,τι ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους τύπους.

α. ὁμολογεῖν (Κείμενο 1)

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική και υποτακτική έγκλιση ενεστώτα στη μέση φωνή.

β. ἐύρων (Κείμενο 2)

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην οριστική και προστακτική έγκλιση του αορίστου β' στην ίδια φωνή.

γ. παρεσκεύασεν (Κείμενο 3)

Να γράψετε το απαρέμφατο του μέλλοντα και του αορίστου στην ίδια φωνή.

(μονάδες 6)

Δ.2.α. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους έντονα μαυρισμένους τύπους της ακόλουθης περιόδου.

ἐτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην
(Κείμενο 2)

(μονάδες 5)

Δ.2.β. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω λέξεων, διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

i. πολλῆς (Κείμενο 1)

ii. αἰσχρὸν (Κείμενο 2)

(μονάδες 4)

Δ.3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω έντονα μαυρισμένους τύπους.

i. και πρὸς τοὺς ἄλλους **ἅπαντας** οὕτως **βεβίωκα** (Κείμενο 1)

ii. και εἰς Ἀλίартον ἔδει **βοηθεῖν** (Κείμενο 2)

iii. ἐγὼ **προσελθὼν** ἔφην τῷ Ὁρθοβούλῳ ἐξαλειψαί με **ἐκ τοῦ καταλόγου** (Κείμενο 2)

iv. ὅταν μὲν **τῶν ναυτῶν** τις ἀμάρτη (Κείμενο 3)

v. ὡσαύτως **τὰ** (μὲν τῶν ἰδιωτῶν) **ἀμαρτήματα** οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας (Κείμενο 3)

(μονάδες 6)

Δ.3.β. Να γράψετε ποια είναι η δευτερεύουσα πρόταση στην πιο κάτω περίοδο λόγου από το Κείμενο 3 και να την αναγνωρίσετε: είδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος.

ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινήν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν

(μονάδες 4)

Δ.4.α. Να γράψετε ποια από τις πιο κάτω λέξεις στα Νέα Ελληνικά προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη που δίνεται στην αρχή κάθε σειράς.

i. **ἐνειμάμην** (Κείμενο 1): νόημα, ναύτης, νομός

ii. **ἤνεγκεν** (Κείμενο 3): ανεκτός, λεωφόρος, ἐγκυος

(μονάδες 2)

Δ.4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία λέξη.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
1. βεβίωκα (Κείμενο 1)	α. αφιέρωση
2. ἐώρων (Κείμενο 2)	β. ανέφικτος
3. ἀδοκιμάστων (Κείμενο 2)	γ. ορατότητα
4. ἀφικνεῖται (Κείμενο 3)	δ. βιοτικός
	ε. ευδοκίμηση

(μονάδες 4)

Δ.4.γ. Να χωρίσετε τις πιο κάτω λέξεις στα συνθετικά τους στα Αρχαία Ελληνικά. Στη συνέχεια, από το δεύτερο συνθετικό κάθε λέξης να σχηματίσετε **δύο (2)** άλλες απλές ή **σύνθετες** λέξεις στα Νέα Ελληνικά.

Σημείωση για τα συνθετικά: Στο β' συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

i. **καταλειφθείσης** (Κείμενο 1)

ii. **συμβαίνει** (Κείμενο 3)

iii. **έμπλέουσι** (Κείμενο 3)

(μονάδες 9)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε την πιο κάτω πρόταση στα Αρχαία Ελληνικά.

Ο θεός βοηθά τους ανθρώπους, αν αυτοί είναι δίκαιοι και αγαπούν την πατρίδα.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

Λυσίου 'Υπὲρ Μαντιθέου

Κείμενο 1 και Κείμενο 2

A.1. Το ήθος του Μαντιθέου στα Κείμενα 1 και 2 (παράγραφοι 10 και 13) αναδεικνύεται μέσα από αντιθέσεις. Αφού αναφέρετε **μία (1)** αντίθεση από κάθε παράγραφο, να εξηγήσετε ποιο στοιχείο του ήθους του Μαντιθέου αναδεικνύει καθεμιά από αυτές.

(μονάδες 8)

B. Σοφοκλέους Οιδίπους τύραννος (στ. 1865 -1895)

Αχ, Κιθαιρώνα, γιατί με δεχόσουν, 1865

γιατί να μη με σκότωνες αμέσως
που με πήρες, για να μην είχα δείξει
ποτέ στον κόσμο ποια ήταν η γενιά μου;

Ω Πόλυβε και Κόρινθο, ω αρχαία 1870
πατρικά μου τάχα παλάτια, ωιμένα,

τι φανταχτή ομορφιά, μα με αποκάτω
πληγές κρυμμένες, με είχατε αναθρέψει,
για να φανώ στο τέλος τέτοιος που 'μαι.

Ω τρίστρατο κι ω κρυμμένο φαράγγι, ω δάσος, ω στενό μες στους τρεις δρόμους, που ήπιατ' απ' τα χέρια μου το ίδιο το αίμα μου, του πατέρα μου το αίμα, θυμάστε άραγε ακόμα τα φριχτά έργα που σας έκαμα, κι ύστερα πάλι τι άλλα ξανάκαμα σαν ήρθα εδώ, ω γάμοι, γάμοι, με γεννήσατ' εσείς κι απ' το ίδιο σπέρμα που γεννήσατε, εβγάλατε στον κόσμο πατέρες, αδερφούς, παιδιά, ένα αίμα, νύφες, μαζί μητέρες και γυναίκες κι όσα πιο αισχρά στη γη μπορεί να γίνουν. Μα τι να κάθεται κανείς να λέει όσα καλό δεν είναι ούτε να κάνει; Βιαστείτε, σας ξορκίζω, κρύψτε με κάπου μακριά απ' εδώ, σκοτώσετέ με, ρίξετέ με στη θάλασσα, σε τόπο που ποτέ πια να μη με ξαναδείτε. Πλησιάσετέ με, στρέξετε έναν άθλιο ν' αγγίξετε· ακούτε, μη φοβάστε, γιατί κανείς στον κόσμο έξω από μένα δεν μπορεί να σηκώσει τα δεινά μου.	1875
	1880
	1885
	1890
	1895

B.1.α. Στο πιο πάνω απόσπασμα ο Οιδίποδας κάνει μια αναδρομή στη ζωή του. Να αναφέρετε τους **τέσσερις (4)** κυριότερους σταθμούς της ζωής του.

(μονάδες 4)

β. Ο Οιδίποδας παρά τη συντριβή διασώζει την αξιοπρέπειά του. Να εξηγήσετε και να τεκμηριώσετε με βάση το πιο πάνω απόσπασμα.

(μονάδες 3)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!